

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

legum sanctorumque canonum constitutiones, nobis de cetero scribi cuiusque instinctu permittere, precamur. Quia scitis & scimus totum esse irritum quidquid ab illorum fuerit constitutione diversum. Tandem rogat Pontificem ne contumeliosas epistolas aut mandata injusta ad se vel Episcopos & proceres regni mittat, ne illa contemnere cogatur: Deprecantes vos in omnipotentis Dei honore & sanctorum Apostolorum veneratione ut tales inhonorationis nostre epistolas, taliisque mandata, sicut hactenus ex nomine vestro suscepimus, nobis & regni nostri Episcopis ac primoribus de cetero non mandetis, & non compellatis nos mandata & epistolas vestras inhonorandas contemnere, & Missos vestros dehonore. In his tamen rebus quæ à ministerio apostolica sedis pendent, id est, quæ scripturis & decretis receptis non refragantur, se omne studium suum libenter impensurum: *Quæ vobis in his quæ ad vestrum ministerium pertinent, si jamen ministerium vestrum, cupimus obtemperare. Infrà: Quia quod ex apostolice sedis nomine secundum sanctarum scripturarum tramitem, predicationemque majorum, & orthodoxorum decreta scribuntur, sequendum & tenendum non ignoramus; & quod secus à quoquam fuerit compilatum sive confectum, non solum respiciendum sed & redarguendum esse cognoscimus.* Hadrianus, his literis acceptis, Carolum blandissima oratione placare conatur, & Hincmari Laudunensis judicium in provincia, juxta canones Sardicenses, renovari decernit.

Epist. Hadriani ad Carolum xxv. 11.

Quinta Syn. Col. latione & si qui concitus fuerit concilio ea que p̄d̄ dispensamus vel tradere, vel de eis, vel scribere, si quidem Episcopi vel Clerici sit, illa tanquam aliena à sacrosanctis & ecclesiasticis statuta faciens deudabitur, & totipagum vel clericatum.

Greg. I. 1. ep. 24. Concilia quas prefata veteranda Concilia personarum respiciunt, respiciunt, quæ veterantur, annectuntur, quia duo universali sunt consensu confirmata, & non illa destruit, nisi qui presunt aut solvere quas religant, aut ligare quas solvant. In ista ergo alia sunt, anathema sit.

admittendam, sed communionem reverentiamque Summi Pontificis esse diligentissime conservandam.

CAPVT XIII.

Synopsis.

I. Sub tertia dynastia, non admissa decreta novæ Conciliorum que jura regni infringebant. Prohibitum Episcopis à Conciliis Romanis ne hominum prestarent Regibus. Tamen Radulfus Remensis obtinere non potuit Ecclesiam, quin prius moribus in regno receptis satisfecisset. Curia regi his decretis refragabatur, ex Ivone; qui monet Paschalem ut factum toleret per dispensationem. Cujus consilium secutus est Summus Pontifex, etiam in simili specie, que emerit in Anglia.

II. Constantiam Ludovici VI. in conservanda magistratuum suorum jurbus adversus rescriptum Romana curia recenset Ivo, licet rem non approbet. Veterum rescripto ne Prepositi regy prestazioni exigant à pauperibus Clericis. Precipit Rex ne mittatur executioni. Alioqui minatur bona Clericorum captum iri.

III. Divisionem Noviomensis episcopatus invito Ludovico Rege fieri non debere scripsi Ivo ad Paschalem. Jus divisionis decernenda spectabat ad Pontificem; sed consensus Regis necessarius, ut vitaretur schisma, ex Ivone. Probatur necessitas regy consensus, è jure institutionis, ne status ecclesiasticus mutaretur; è jure quoque regio, quod parocciarum dissectionibus intervenire debeat. Confirmatur Conciliis Lucensi & Emeritensi.

IV. Conqueritur gravissimè Philippus Augustus à consilio Lucy III. qui Rege invito cogitabat de Metropoli Dolensi erigenda. Hoc factò regnum suum minus ait, & coronam è capite suo deieci. Minatur dissidium, si hoc fiat à Pontifice.

V. Erectio Appamianum monasterio in Ecclesiam cathedralem, à Bonifacio VIII. injuriam sibi factam peravit Philippus IV. Unde que deinde Tolosa facta est immutatio, non accidisse censenda est absque Regis consensu. Hodie conceptis verbis adhibetur in similibus negotiis.

I. **I**N tertia Regum nostrorum dynastia constanter etiam regni dignitatem & jura retinuerunt Rex Ludovicus VI. Crasfux dictus & regni proceres circa annum MCXV. cum de sacramento hominij à Radulpho Archiepiscopo Remensis, Regi prestando, ageretur. Vetuerant Gregorius VII. Vrbanus II. & Paschalis II. excommunicationis penam adjectam, ne Episcopi aut Clerici hominio, sed tantum fidelitate, se Principibus adstringerent. Radulfus, Gervasio Remensis Ecclesia invasore pulso, sedi suæ restitui Ivonis interventu peribat. Concessit Princeps ut Curia, quam Aureliani cogebat in Natali Domini, se sisteret. Sed recipere non potuit Ecclesiam Radulfus alia ratione quam hominio prestito, exemplo majorum; reclamante Curia, novisque Decretis, quæ jura regni corrumpent, plurimum

rimum refragante. Quod hodie appellatio-
 nis formulis perageretur. *Sed reclamante Cu-
 ria*, inquit Ivo, *plenariam pacem impetrare ne-
 quiuimus, nisi predictus Metropolitanus per ma-
 num & sacramentum eam fidelitatem Regi face-
 ret quam predecessibus suis Regibus Francorum
 antea fecerant omnes Remenses Archiepiscopi &
 ceteri regni Francorum quamlibet religiosi & san-
 cti Episcopi. Quod persuadentibus & impellentibus
 totius Curie optimatibus, etsi propter manda-
 torum rigorem minus licebat, factum est tamen,
 quia Ecclesie paci & fraternae dilectioni sic ex-
 pediebat. Hac petita sunt ex epistola Iuonis
 ad Paschalem I. quem demulcere conatur,
 prudenter docens in iis quae non sunt prohi-
 bita aeterna lege, sed tantum a Praefulibus
 libertati acquirendae consulentibus, dispen-
 satione utendum esse, summumque jus re-
 mittendum; monente Augustino, ubi po-
 pulorum strages jacent, detrahendum esse
 aliquid canonum severitati, ut maioribus
 morbis sanandis caritas sincera subueniat.
 Mox subdit: *Consulendo & rogando mouimus
 ut ibi consilij & pietatis studeatis uisceribus
 abundare ubi fas non est debitam fortitudinem
 exercere.* Iuonis consilium non solum in ne-
 gotio Gervasij, sed etiam in simili specie
 quae in Anglia emerfit, secutus est Summus
 Pontifex. Cum enim acriter inter se con-
 tenderent Anselmus Cantuariensis & Hen-
 ricus II. Anglorum Rex, ita ut ille homi-
 nium Regi facere aut sine mora regno exce-
 dere iuberetur, Paschali Summo Pontifice
 consulto, qui literis suis hominij praestatio-
 nem interdicebat, in haec uerba prorupit
 Henricus, teste Willelmo Malmesburiensi:
*Quid ad me de literis Apostolici? Iura regni mei
 nolo amittere.* Et tandem jus suum retinendo
 consensum Pontificis elicit; ut alibi testa-
 tur idem Malmesburiensis.*

II. Eiusdem Ludouici Regis in conser-
 uandis magistratum suorum iuribus con-
 stantiam recenset Ivo; quamvis eam in fa-
 cti specie proposita improbet. Clerici Car-
 notenses a Paschali II. decretum impetra-
 runt, quo Praepositis regis uetabatur ne ab
 Ecclesiasticis pauperibus praestationes ali-
 quas exigerent. Praepositi uero Regi *sugges-
 serunt ad diminutionem sui regni hoc privile-
 gium factum esse.* Quam rationem tenuerit
 Ludouicus ut iuribus suis prospiceret aduer-
 sus novum rescriptum, docet, licet indignans,
 Ivo in epistola ad Paschalem: *Isti enim
 ad hoc Regem seduxerunt, quomodo uoluerunt,
 ut minaces literas aduersus Clerum mihi mitte-
 ret, continentes eum minis quod bona Clericorum
 sibi accepturus sit, ubicunque poterit, nisi privi-
 legium uestrum destruat, & rapacitas Praepo-
 sitorum in pace concedatur.* Praepositis nullam

fieri injuriam ex eo contendebat Ivo quod
 non antiqua jura ab eis auferrentur, sed no-
 uis & illicitis exactionibus obviam iretur, ut
 ipse scripsit ad Regem: *Non enim minuitur
 aliquid de jure Praepositorum vel aufertur, sed
 apostolica auctoritate interdicitur eis illicite an-
 garia & pauperum vexationes, quas non tantum
 Clericis sed nec laicis licet exercere vel exigere.*
 Quod ueritum fuisse ait a Papa sub anathe-
 matis vinculo, idque a se inconsulto Apo-
 stolico mutari non posse. Rogat Regem ut
 pacem cum Ecclesia colat; testaturque se
 nihil de jure Praepositorum minuere uelle,
*ubi eis iustitia & quieta possessio legitime poterit
 suffragari.* Petit inducias a Rege, ut Legatis
 Ecclesiae Carnotensis liberum sit adire se-
 dem apostolicam, cujus mandato, Regis
 desiderijs, *remota pauperum oppressione possit
 fieri satis.* Ivo literis ad Paschalem datis, tan-
 tum abest ut Praepositis fauerit, quin potius
 eos anathemate plecti petiverit. Quis fuerit
 hujus controversiae eventus, nos later. Id
 tantum certum est, Regem bonorum capio-
 ne coercere uoluisse Clericos Carnotenses,
 si rescripto Pontificis aduersus magistra-
 tum jura uterentur. Fortasse Praepositi re-
 gij Clericos egentes concutiebant; sed
 animaduersio ad Regem omnino pertine-
 bat, nec excommunicationi erat locus, praeci-
 pue cum de crimine dubitaretur, & quod
 Clerici de rapina damnabant, Praepositi in-
 ter salaria recenserent.

III. Quantopere de regni dignitate tuen-
 da sollicitus esset idem Rex Ludouicus, col-
 ligere licet ex Iuone, qui Paschalem dissua-
 det ne petitioni Tornacensium Clericorum
 det locum. Poscebant diuisionem No-
 uio-
 mensis episcopatus, cum quo jam a tempo-
 re B. Medardi, ante quadringentos annos,
 Tornacensis episcopatus in unam cathedram
 coaluerat. Videri sibi & ceteris Episcopis
 Gallicanis ait Ivo uetustatem non esse
 conuellendam; praecipue cum non adeo
 lauti essent illius Ecclesiae redditus ut duobus
 Episcopis sufficere possent, & *dignitas epis-
 copalis his diebus paupertatem ferre non ualeat.*
 Sed praecipuam rationem perit a Regis ani-
 mo; quem hac diuisione adeo laedendum
 praedicat, ut schisma in Galliis hoc Pascha-
 lis facto provocatum iri non dubitet. *Nec in
 hoc resistimus*, inquit, *quin possit sedes aposto-
 lica parochiarum amplitudinem minorare, aut
 breuitatem dilatare, si utilitas populi Dei ita
 exigat, & nullum inde schisma contingat.*
 Ostendit deinde fovendam potius Regis be-
 nevolentiam quam aliqua subreptione vio-
 landam. Ceterum quid schismatis nomine
 intelligat, docuimus capite octauo. Nempe
 significatum uoluit Ivo, etsi diuisionis de-

Vide secundam praestationem Mag. ca. 3. 31.

Vide supra lib. 1. c. 11. §. 2.

Ivo ep. 273.

H h

Willelm. Mal-
 m. de Gest.
 Henr. II. l. 1.

Idem Malin. l. 1.

Ivo ep. 271.

Vide secundam
Præfationem Mar-
ex f. 12.

cernendæ auctoritas esset penes Pontificem, tentari tamen invito Principe non debere, qui refragatione sua & dissidio executionem impediret. Ius autem dissentendi ex duplici capite Regi competebar, tum jure tuitionis, ne vetus consuetudo & status inveteratus Ecclesiarum illo invito mutaretur, tum pleno jure regio, cum fines dioceseon & reditus Ecclesiarum regie jurisdictioni æque subsint ac jura ordinationum huic vel illi Ecclesie assignandarum solam jurisdictionem ecclesiasticam respiciunt. Quæ adducta sunt libro secundo capite octavo & Concilio Chalcedonensi manifestum faciunt regium decretum his dissectionibus esse necessarium. Idque confirmari potest ex restitutione archiepiscopatus primæ Iustinianæ, quæ Iustiniani & Vigilij Papæ constitutionibus debetur. Eòque referri possunt exempla Regum nostrorum dicti libri 11. cap. 1x. prolata, qui novos episcopatus dum constitui decernunt, etsi plenum jus in his rebus non obtineant, satis tamen docent hoc negotium iis inconsultis confici non debere; præsertim cum ad eos jus electionis agendæ aut confirmandæ & specialis episcopatum tuitio & *Mundeburde* pertinerent. Vnde novus ille Aristenensis episcopatus in gratiam Monderici è Rutenensi decisis est, favente Sigiberto Rege, ut testatur Gregorius Turonensis.

Greg. Turon. 1. 1.
c. 1. 26.

Concil. Lucen.
an. 149.

Concil. Emerit.
c. 8.

In Hispaniis, Gallæcia in duas provincias à Synodo Lucensi, juxta Theodemiri Suevorum Regis desiderium, tributa est; ita ut nova metropolitana sedes apud Lucum sit constituta, aliquot episcopatibus ex antiqua Bracaræ metropoli recisis, & novis excitatis Receswinthus Rex Gothorum Lusitanæ sedes, *synodi judicio, & decreto suo*, antiquæ metropoli Emeritæ restituit, ut testatur disertis verbis Concilium Emeritense.

Stephanus Tor-
bas. ep. 126.

IV. Quare non absque manifesta ratione conquerebatur Philippus Augustus Rex Francorum apud Lucium III. de consilio quod inierat ornandæ Dolensis Ecclesie in minori Britannia, metropolitana dignitate, qua frueretur in ceteros Britannie Episcopos. quod in perniciem Turonensis Ecclesie cedebat. Hæc sunt Philippi verba in epistola ad Lucium: *In lesione Turonensis Ecclesie, que tempore patrum nostrorum integram Metropolitanam jurisdictionem in tota minori Britannia obtinuit, regnum nostrum turpiter immuere ac mutilare contendit Ecclesia Romana, coronam de capite nostro dejicere, frangere, & pedibus conculcare. Quid enim aliud est Archiepiscopum in eadem provincia contra Metropolitanam suam & integritatem regni nostri erigere velle, quam ab hereditate patrum nostrorum nos san-*

quam imbecilles, resistere non valentes, ejicere, & fugare? Videat Dominus, & judicet, quia si processerit factum istud, minus amodo vos assimabimus patrem quam vitricum, minus nos sentietis filium quam privignum. Deinde belli gravissimi, quod inter Francos & Britones exoriturum erat, causam in Lucium refundit. Itaque more decessorum suorum rata non habuit quæ à Pontifice ad regie dignitatis & jurium regni imminutionem decerni timebantur. Alia ratione in eadem controversia se gesserat Nicolaus I. qui Salomoni Duci Britannorum scripserat sedem Turonicam ab Episcopis Britannie colendam; tum si qua superesset controversia de metropoli Britannie, pace inter Carolum Calvum & Salomonem restituta, à Rege ipso & à Duce perspicui posse.

Nicolaus ep. ad
Salomonem
861.

V. Bonifacius VIII. primus in Gallia tentasse videtur episcopatum dissectiones inconsultis Regibus nostris, Appamiarum monasterio in Ecclesiam cathedrali erecto, cujus diocesim è parocciis aliquot ab Ecclesia Tolosana distractis composuit anno millesimo ducentesimo nonagesimo quinto. Quæ de re graviter conquectus est Philippus V. Francorum Rex, ut observavit Nicolaus Gillius. Itaque tandem coactus est Bonifacius contendere à Rege literis ad eum datis anno MCCXC VII. ut executionem Archiepiscopo Narbonensi commissam non sineret per regios ministros impediri. Quare existimandum non est Ioannem XXI. paucis annis interjectis Tolosanam Ecclesiam in metropolitanam dignitatem subvexisse, & quamplurimis parocciis detractis imminuisse, ut novos episcopatus illi subdendos excitaret, si consensu Regis destitutus fuisset, etsi ejus non meminere in Bullis suis. Posteri cautiore effecti consensum Regis Bullis adscribi obtinuerunt, ne quis superesset cavillandi locus. Itaque translatio episcopatus Magalonensis in urbem Montispessulani à Paulo III. decreta fuit urgente Rege Francisco, ut testatum faciunt Bullæ pontificiæ editæ an. MDXXXVI. quæ literis deinde regis confirmatæ sunt. Urbis regie Parisiorum datum ut episcopalis sedes in archiepiscopalem eveheretur; sed iisdem solemnibus servatis. Vnde quæ tentata fuerat literis pontificiis absque Regis consensu episcopatum Grassensis & Venciensis in Provincia unio, Decreto Sanctioris Consistorij rescissa fuit anno millesimo sexcentesimo primo. Et impedita quam Nanceij fieri procurabat Dux Lotharingie nova episcopatus erectio, in detrimentum diocesis Tullensis, refragante illustrissimo Cardinali Ossato, & injuriam quæ regno fieret apud Pontificem non dissimulante.

Nicol. Gillius
Annot. Franc.
Annal. Ind.

Vide T. 1. 160
Eccles. Gall.
p. 14.

ADDITIO

STEPHANI BALUZII.

QVONTAM permulta observanda sunt in variis locis istius capituli, quae lectorem nimium distraherent, si suis quaeque locis additiones redderentur, placuit illas simul haec exhibere, tanquam in loco commodiori.

Primum itaque illustrandus nobis incumbit Ivo Carnotensis Episcopus, ex cuius insigni loco à Marca relato patet illum agnovisse sedis apostolicae potestatem in minoranda parochiarum amplitudine, aut brevitate dilatanda, ut ipse loquitur, id est, in unendis duobus episcopatibus, aut duos ex uno faciendis. Eadem fuit sententia Urbani II. in Concilio Claromontano: cuius verba eò libentius referam, quòd sedis apostolicae Pontificem deceant, & maxime faciant ad institutum hocce nostrum. Habentur illa in narratione monachorum Majoris-monasterij Turonensis, de his quae pro libertate illius monasterij acta sunt in Concilio Claromontano; cuius narrationis fragmenta quaedam edidit Iuretus in Notis ad epistolas Ivonis Carnotensis. Edita est autem integra à clariss. viro Laurentio Bochetto ex veteri codice MS. qui extat in Bibliotheca Segueriana: Post haec Dominus Papa privilegium quod nobis dederat, coram omnibus legi praecipit, concedens Archiepiscopo Turonensi Rodulfo, & Clero ejus, ceterisque omnibus qui fautores ejus esse volebant; imò etiam alijs qui in neutra parte steterint soli iustitiae intendebant, ut si quid canonice possent, privilegio & auctoritate Romanae contradicerent. Cumque illi quos causa gravabat obstinatiter oblatrarent, qui verò sanum sapiebant, iustitiae assentiendo, ratione pacifica acclamarent, Dominus Papa, imperato silentio, erectus in pedes, coram omni Concilio, ex auctoritate apostolica decretis pontificalibus corrioratus est licere sibi facere ex uno episcopatu duos, & ex duobus unum, similiter & abbatias, ceterasque congregationes, dilatante ratione aequitatis, quolibet modo sibi melius videretur: aut coadunare posset, aut disjungere, & quicquid in dominium & patrocinium sanctae Romanae Ecclesiae suscipere vellet, nullus ejus auctoritati obviare posset. Quae & à praedecessoribus suis facta ostendit; & ipse in praesenti Concilio, nullo contradicente, fecit.

Notanda autem sunt haec verba, distante ratione aequitatis: quae explicanda sunt secundum interpretationem Ivonis, si utilitas populi Dei ita exigat, & nullum inde schisma contingat. Iudicia enim à Romana sede prolata nullius sunt momenti, quae ex aequitate beati Petri lata non sunt, id est, quae canonica aequitate non nituntur; ut ex Leone I. & Hincmaro adnotavit illustrissimus Archiepiscopus hoc libro IV. cap. VI. §. III.

Insignis est praeterea locus ille ex epistola cxxvi. Stephani Tornacensis, quae est Philippi Augusti Francorum Regis ad Lucium III. Pontificem Romanum; in qua Philippus acriter conqueritur adversus Pontificem, quòd tentando erectionem episcopatus Noviomensis coronam de capite ejus dejicere, frangere, & pedibus conculcare contenderet. Eadem loquendi formula usus erat Vvilelmus II. Rex Angliae sub initia pontificatus Urbani II. quando Anselmum Cantuariensis Archiepiscopus opem Urbani implorare se vellet dicebat adversus Regem. Nam iste tum (ut in libro primo Historiae Novorum refert Eadmerus) dixit

Anselmo: Si eundem Urbanum aut quemlibet alium sine mea electione & auctoritate in regno meo pro Papa suscipis aut susceptum tenes, contra fidem quam mihi debes facis, nec in hoc me minus offendis quam si coronam meam mihi tollere conareris. Unde & Episcopi quidam & magnates Angliae Anselmum advenientes ut ei in gratiam redire cum Rege persuaderent, his inter cetera verbis apud eum usi sunt: Veruntamen noveris totum regnum conquiri adversum te quòd nostro communi domino conaris decus imperij sui coronam auferre. Quicumque enim regia dignitatis ei consuetudines tollit, coronam simul & regnum tollit. Vnum quippe sine alio decenter haberi non posse probamus. Non ita multo post Ludovicus VI. Rex Francorum ad Callistum II. Summum Pontificem scripsit non toleratum se ut Ecclesia Lugdunensis, quae non est de regno, primatum obtineat super Senonensem; praesertim cum subiectio illa Ecclesiae Senonensis facta sit latenter & quasi furtive, nesciente scilicet Clero Senonensi, inconsultis etiam Episcopis illius diocesis, ignorante etiam Rege. Itaque haec ad Callistum scribit paulò commotior. Videtur enim aliquam adhuc spem habere Lugdunensis Archiepiscopus super illa quam quarit subiectione. Sed, ut verum fatear, sustinerem potius regni nostri totius incendium, capitis etiam nostri periculum, quam hujusmodi subiectionis & abiectionis opprobrium. Videtur enim ad nostrum respicere contemptum, contra nos hoc modò fieri quòd nunquam extiterit factum. Contra Philippum Augustum gravem sibi injuriam regnoque fieri queltus est apud Innocentium III. si Burdegalensis Archiepiscopus, qui sub umbra dignitatis illi nuper collata ob assiduum Regum Angliae in Burdegalensi urbe moram altos spiritus induerat, contra veterem morem jusque receptum subtraheretur auctoritati Primatis Bituricensis. Referenda est autem Philippi epistola, brevis illa quidem, sed tanto Principe digna. BEATISSIMO in Christo Patri & Domino Innocentio Dei gratia Summo Pontifici Philippus eadem gratia Rex Francorum salutem & debitam in Christo reverentiam. Ecclesia Bituricensis, licet tenuis in facultatibus, inter alias tamen regni nostri Ecclesias existit nobilior; cum, sicut vestra plenius novit paternitas, primatiam obtineat dignitatem; cuius honorem, nostrum & regni nostri proprium reputamus. Cum igitur Burdegalensis Archiepiscopus, praedecessorum non sequens vestigia, se adeo obedientem & devotum Ecclesiae Bituricensi exhibere non velit sicut idem praedecessores sui fecisse noscuntur, paternitatem vestram cum quamvis devotione rogamus quatinus jus Bituricensis Ecclesiae intuitu Dei & precum nostrarum obtentu conservare velit, nec sustineatis quòd tantus honor regni nostri circa hoc in aliquo minuat, cum sola Bituricensis Ecclesia in toto regno nostro primatiam obtineat dignitatem: in cuius diminutione, quòd Deus avertat, nobis & regno nostro non mediocriter reputaremus esse detractum. Actum Parisius MCCXI. mense Maio. Agebatur de Concilio provinciali: ad quòd invitatus Archiepiscopus Burdegalensis, accedere non curavit, nec pro se aliquem responsalem idoneum destinavit. Quam ob causam Bituricensis Archiepiscopus auctoritate primatiae sententiam in eum promulgavit, suspendendo ipsum ab officio metropoliticae dignitatis. Ab illa sententia Innocentium appellavit Archiepiscopus Burdegalensis. Sed Pontifex illam confirmavit; ut patet ex ejus Regesti lib. xv. epist. xlv. & lib. xv. epist. lxxv. Atque haec obiter dicta sint ad afferendam aliquam lucem epistolae Regis Philippi. Sed ut ad rem nostram

Epistola Ludovici VI. edita est in 1. Spicilegiu Da- chieriam pag. 147.

redeamus, observandum est Reges existimasse convelli jura regnantium auctoritatemque deminui, si quid ab ecclesiastica auctoritate tentaretur illis invitis, neque facile tolerasse. Quare mirandum non est quòd, ut adnotat illustrissimus Archiepiscopus, Philippus IV. conquestus est de præsumptione Bonifacii VIII. qui inconsulto Principe tentaverat novi episcopatus institutionem intra regnum, monasterio Appamiarum in episcopalem sedem mutato. Facinus istud meritò a verfabatur Philippus, quòd id fieret contra præsumtum morem, in contemptum dignitatis regie. Hujus rei probationem debemus Petro de Peredo Priori de Chesa, Philippi Regis Legato apud Benedictum XI. Bonifacii successorem. Nam Petrus ille capita accusationum proponens anno MCCCLIII. die sexta Octobris adversus memoriam Bonifacii, hæc inter alia scribit: *Temporibus sanctorum patrum qui præfuerant, fiebant divisiones episcopatum perrara. Et quando hoc, fiebant cum causa cognitione plenaria de valore reddituum, ut sciretur quid dandum, quid detrahendum, & quid relinquendum, & cum aliqua complacentia Regum, patronorum, & populi, ad tollendum scandalum. Temporibus autem Bonifacii non sic, sed prorsus aliter.*

Superest ut de metropolitana dignitate Episcopo Tolosano collata differamus, & ostendamus eam perviguisse, quia regius consensus ei novitati adjectus est post flagrantissimas Iohannis XXII. literas eam ob causam scriptas ad Philippum V. Francorum Regem, quæ extant in archivo regio Parisiensi. Aliis nihilominus literis eundem Regem monuit de erectione quatuor sedium episcopatum in provincia Tolosana, & de sectione episcopatum Albiensis & Claromontensis; simulque significavit eorum nomina quos novis Ecclesiis præficeret Episcopos, ut etiam in hac parte Regis gratiam eliceret, gnarus quanti in hujuscemodi negotiis faciendus sit assensus Principum. Præstat autem heic utraque literas referre ex archivo, ut diximus, regio Parisiensi. Hæcenus enim editæ non fuerunt.

LITTERE IOHANNIS XXII.
ad Philippum V. Francorum Regem, quibus
eum certiore facis de erectione archiepiscopatus
Tolosani.

IOHANNES Episcopus servus servorum Dei carissimo in Christo filio Philippo Regi Franciæ & Navaræ illustri salutem & apostolicam benedictionem. Si, prout indicit tibi, fili carissime, clari tui generis bonitas in te, ut credimus, firmissimè radicata, quæcunque circa Ecclesias Christianissimi regni tui Franciæ ad Dei laudem & gloriam sui que cultus augmentum ordinanda duxerimus grata gerere debes & placida, acceptabiliora nimirum tuis esse debent affectibus, dum in tuam & regni prædicti quietem providumque tutamen illorum redundat effectus. Hæc, fili carissime, considerantes attentius, & frequenter in animo revolventes quòd in tanta multitudine populi, quanta fecundavit Altissimus civitatem & diocesim Tolosanam, singulorum vultus nequibat ut concederet unicus pastor iuspiciere aut alias partes boni pastoris implere, quòdque durum existeret atque difficile in tam larga & diffusa diocesi ad unum tantum à tot personis ecclesiasticis & mundanis recursum haberi, attendentes etiam quòd vix supererat huc usque memoria ut ex ea quæ Tolosani episcopatus vigeat opulencia copiosa reddituum aliquod in Ecclesia vel

diocesi Tolosana provenisset divini cultus augmentum, imò sic ex adipe prodierat & prodibat iniquitas ut multo jam tempore luxus, cura carnis in desiderijs, evectio pompa, numerositas clientela, sumptus enormes, & usus extraordinarij sibi vendicassent quasi totum patrimonium crucifixi, & ab ipsius nostre considerationis intuitu non excluso quòd tibi & regno prædicto, ad quorum tutam tranquillitatem afficimur, periculosum esse poterat, in adversi præsertim ingruentia temporis, in partibus illis talem habere Pontificem qui in potentia & divitiis quasi cuiusdam Regis insigne præferret, nos pro te velut filio prædicto necnon pro ipsarum civitatis & diocesis populo salubre consilium capientes, debitum officij pastoralis implendo, necnon dissipando malum quod prædictorum reddituum copia excessiva produxit, & nihilominus civitatem ipsam novæ dignitatis insignijs insignire volentes, & per consequens regnum tuum speciali quadam honorificentia decorare, ipsum Tolosanum episcopatum ejusque redditus in quinque partes de fratrum nostrorum consilio per certos limites duximus dividendos, civitatem seu Ecclesiam Tolosanam, quæ sicut solemniori statu & conditione potiori præfulget, sic & est grandioris honoris titulus efferenda, in archiepiscopalem erigentes seu metropolitanam, ac in quatuor aliis partibus quatuor episcopales Ecclesias ejus suffraganeas de novo creantes, ut tantum onus partium in plures, quod per unum proculdubio sustineri non posset, levius feratur à multis, & dum donec erunt in unaquaque regione pastores, divino cultui institatur uberius, pijs diligentius intendatur operibus, & per sui ministerium Præfulis grex subditus facilius retrahatur à noxijs & ad salutaria dirigatur, & ut insuper tanta unius potentia debiliori per divisionem hujusmodi reddita, nedum minor tibi de ipsarum concessione partium possit superesse suspicio, quin etiam evidenter occurrat de illarum fideli constantia majoris securitatis & fiducia plenitudo. Tutaque, fili carissime, ordinationem nostram hujusmodi tam expedientem & utilem, & tam honorabilem regno & civitati prædictis, ac ipsius efficaces rationes & causas, necnon ordinantis puram intentionem & rectam, attenta nec minus grata meditatione recogitans, ac confidenter advertens quòd per id tu & regno tuo commissa regimini multiplicatos intercessores habebitis apud Deum, nullis, quæsumus, nostra in hac parte vota, quæ indubiè credimus cum divini numinis voluntate concurrere, depravare nitentibus acquiescas, quinimo perverfas suasiones talium sic prudenter rejicere sicque viriliter studeas confutare quòd nobis gratum existere debeat, & tu proinde ab eo cuius in hoc negotium agitur, condignum premium reportare merearis. Datum Avinionis Nonis Julij, pontificatus nostri anno primo.

LITTERE EIVSDEM PONTIFICIS
ad eundem Regem de institutis novis episcopatus
in regno Franciæ, & de Episcopis ordinatis
in novis Ecclesiis.

IOHANNES Episcopus servus servorum Dei carissimo in Christo filio Philippo Regi Franciæ & Navaræ illustri salutem & apostolicam benedictionem. Per alias tibi, fili carissime, scribimus literas qualiter episcopatum Tolosanum ejusque redditus in quinque dioceses de fratrum nostrorum consilio per distinguendos limites duximus dividendos, civitatem seu Ecclesiam Tolosanam in archiepiscopalem etiam

gentes seu metropolitanam, ac in quatuor aliis diocesis quatuor episcopales Ecclesias ejus suffraganeas de novo creantes. Sed & nunc tibi significare providimus nos Albiensem in duos & Claromontensem episcopatus in alios duos similiter divisisse. Ut autem de locis in quibus constituimus episcopatus hujusmodi, ac de personis de quibus episcopatus providimus antefatis, notitiam habeas, scite te volumus quod castrum seu villam de Rivis ac villas sancti Papuli & Lumberiaci quondam Tolosanae ac Montemalbanum quondam Caturcensis diocesis civitates fecimus, & in earum qualibet Ecclesiam constitutum cathedrali: quarum prime, scilicet de Rivis, de dilecto filio Magistro G. de Brocia Decano Bituricensi Consiliario tuo, viro utique cuius genus, fidelitas, & merita te non latent, secunde, scilicet sancti Papuli, de dilecto filio Abbate ejusdem loci, viro profunde scientiae & fidelitatis experte, tertie vero, scilicet Lumberiaci, de dilecto filio Abbate ejusdem loci, fratre dilecti filij nobilis viri Comitis Convenarum, viro laudabilis conversationis & vite, & quartae, scilicet Montisalbani, de dilecto filio Abbate ipsius loci Capellano nostro & causarum appellationum nostri palatij Auditore duximus providendum. Castrum autem quondam Albienensis & villam sancti Flori quondam Claromontensis diocesis similiter fecimus civitates, & in earum qualibet Ecclesiam constituimus cathedrali: quarum primae, scilicet Castrensi, de dilecto filio Abbate Latiniacensi Magistro in Theologia, reliquae vero, scilicet sancti Flori, de Abbate sancti Tiberii Daceretorum Doctore Capellano nostro providimus, viris utique genere nobilibus & morum honestate preclaris, qui omnes de regno tuo Franciae oriundi, & fidelibus regni progeniti, regionumque commodi & honoris fervidi zelatores existunt. Haec, fili dilectissime, fecimus intendentes in iis Dei honorem & gloriam suique nominis cultum extollere, animarum procurare salutem, & tuam & regni tui tranquillitatem, securitatem, & pacem, ac commodum evidens promovere. Datum Avinionis v. idus Iulii, pontificatus nostri anno primo.

CAPVT XIV.

Synopsis.

I. Philippus Augustus nihil licere voluit Romano Pontifici in administratione regni. Interdictum se non observaturum dixit, si quod a Legato ferretur, ob pacem cum Anglo repudiatam, & Rogerio, & Mattheo Paris. Proceres regni monent quoque eundem Philippum ne fœdus inerat cum Anglo per coactionem D. Papa. Philippus IV. ad inducias cum Anglo per excommunicationes cogi à Pontifice passus non est. In temporalibus se nemini subiectus profutur; in spiritualibus pariturum, in quantum debet.

II. Has induciarum indictiones à Pontificibus factas non caruisse praxerit probabiliter. A treuga & pace que erat inducta in bellis privatis, argumentum ductum ad bella publica. Fœda strages è bellis privatis. Inducia illis indicta ab Episcopis & proceribus regni; que dicta est Treuga domini, è Glabry. qui explicatur in voce Vadimonium, Bella privata, legibus media avaris tolerata.

III. Inducia illa decreta à Principibus & Episcopis, excommunicationibusque munita. Deinde à Cen-

ciliis confirmata. Cur dicta Pax & Treuga. Induciarum violatarum cognitio ad Episcopos & proceres; qui ex pallis conventis cogi poterant excommunicationibus ad persequendos raptos. Pacis violatores excommunicati & proscripti ab utraque potestate, occidi poterant impune à quolibet privato. De hoc solo genere excommunicatorum intelligendus Urbanus II. apud Gratianum.

IV. Superius dicta trahi non possunt ad bella publica à Regibus indicta. Belli gerendi potestas eos eximit à censuris laicis in depraedatores. Quia ad summum dubia res est an bellum sit injustum; ideoque cessat jus excommunicandi; maxime in iis que respiciunt jus regium. Jura Principum excepta ab induciis privatis. Bella privata vetita B. Ludovici edito; sed penitus recisa constitutione Philippi IV.

V. Maxima Regum auctoritas in negotio pacis fracta. Eorum jussu restitui poterant communioni raptos quos Episcopi eam ob causam excommunicaverant, ex Ivone; qui adducit locum è Capitularibus petiitum de culpatis à Rege in gratiam susceptis.

VI. Agitur de explicatione famosi illius loci. Petitus est è Concilio Toletano x. i. i. cuius Concilij hæc est sententia; excommunicatos ob crimen majestatis, si à Rege indulgentiam promeruerint, ab Episcopis quoque communioni ecclesiasticae restituendos. Hoc tractum in Gallia ad pacis infractores. Pœna canonica dimittenda, non autem peccatum depraedationis, ex Ivone.

VII. Ante Concilium Toletanum, Regis venia in crimine majestatis penitentiam ab Episcopis indictam solvebat; ut patet ex facto Prætextati, qui Ecclesiam suam recepit post convivium Regis; quia non fuerat dejectus à Synodo Parisiensi, sed tantum penitentia addictus. Hac indulgentia Regis ad omne crimen publicum trahi videtur à Capitularibus. Hodie, post abolitam penitentiam publicam, inutilis illa potestas.

VIII. Privilegium Regibus nostris indultum ne incidant in sententiam ob commercium cum excommunicatis fulciri potest usu illo antiquo.

ADDITIO. De Treuga & Pace nonnulla adferuntur non indigna scitu. Concilium Tulugense habuit eam ob causam; itemque Synodus Helenensis, & Concilium Narbonense. Tum etiam Concilium apud sanctum Egidium, & Trojanum. Quae omnia nusquam antehac edita fuerunt.

I. ADMINISTRANDI regni sui communionem denegavit Philippus Augustus Romano Pontifici, cum ab Ioanne Anagnino Cardinali ad pacem cum Henrico Rege Angliæ ineundam ex auctoritate sedis apostolicæ invitatus, Legati minas (qui, interdicto lato in universum regnum, Regis contumaciam se castigaturum minabatur) hac responsione repulit, ut referunt Rogerius Hovedenus & Mattheus Paris: Quod sententiam suam non timeret, nec teneret, cum nulla aequitate niteretur. Dicebat enim quod non pertinet ad Ecclesiam Romanam in regnum Franciæ per sententiam vel alio modo animadvertere, si Rex Franciæ in homines suos demeritos & regno rebelles, causâ injurias suas & coronæ dedecus ulciscendi, insurgit. Cum idem Philippus anno MCCIII. ad pacis fœdus amplectendum cum Ioanne Rege Angliæ ab Innocentio urgeretur, Odo

Rogerius Hovedenus ad an. 1189. Mattheus Paris in Henrico II.

Vide Raynaldum ad an. 1104. f. 11. 17.

C. 7. N. 1. T. 24. Libert. Ut nequa pacem neque treugam faciat Regi Angliæ per vi-

Hh iij